

ธรรมรื้อถอน

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะเป็นสัจธรรมที่เราแสวงหา แสวงหามาเพื่อชีวิตของเรา ชีวิตนี้แหละ ชีวิตที่มันทุกข์ๆ ยากๆ นี่ แต่มันทุกข์มันยากขึ้นมาเพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ไง เกิดเป็นมนุษย์เป็นสิ่งที่ชีวิต สิ่งมีชีวิตต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย มีปัจจัยเครื่องอาศัย เราต้องแสวงหา แสวงหามาเพื่อความมั่นคงของชีวิตๆ

ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ถึงที่สุดแล้วก็ต้องพลัดพรากจากชีวิตนี้ไป มันเป็นสัจจะเป็นความจริงอยู่แล้ว เป็นความจริงตามวิกฎะไ

แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นความจริงยิ่งมากกว่านั้น ถ้าเป็นความจริงที่มากกว่านั้น ความจริงที่มันเป็นวิกฎะ ที่ในวิกฎะนี้รู้ไม่ได้ ถ้ารู้ได้ก็ไม่มาเวียนว่ายตายเกิดในวิกฎะไ

เพราะมันรู้ไม่ได้ เพราะรู้ไม่ได้ เพราะมีพญามาร พญามารมันปิดหูปิดตาทั้งสี่ พญามารมันยึดอำนาจไว้ในฐิติจิต ในจิตวิญญานที่เวียนว่ายตายเกิดในวิกฎะ จิตวิญญานๆ นะ เกิดเป็นภุตผี ปิศาจ มันก็มีมารของมันอยู่อย่างนั้นนะ เกิดเป็นภุตผีปิศาจมันก็เป็นเรื่องของจิตวิญญานไ แล้วจิตวิญญาน จิตวิญญานที่เวียนว่ายตายเกิดในวิกฎะเพราะมันผลของวิกฎะไ ถ้าผลของวิกฎะ นรกอเวจี สัมภเวสีนั้นนะ ใครไปรู้ใครไปเห็นมัน

แล้วเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง ถ้าศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุพเพนิวาสานุสติญาณ ผู้ที่ทำความชั่วไว้อย่างใดมา เห็นไหม

บุพเพนิวาสานุสติญาณ ตั้งแต่พระเวสสันดรไป สร้างคุณงามความดีมาทั้งนั้น ถ้าสร้างคุณงามความดีมาทั้งนั้น ถึงเป็นจริตเป็นนิสัยที่ได้แสวงหา ไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันต้องมีฝั่งตรงข้าม ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ถ้าประพฤติปฏิบัติไม่ถึงที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ใจ จุตูปปาตญาณ มันยังไปข้างหน้าไง อาสวกษยญาณทำลายอวิชชาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มารลีนไป

เพราะมารลีนไปๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรารภนาริอัสตวัชนัสตวั รืออัสตวัชนัสตวันี้ไง ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ไง ไม่มีกำมีอินเรา แบบตลอดเลยไง

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนากว่ายิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่ ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วประพฤติปฏิบัติขึ้นมาไง ที่ได้มาๆ นะ ได้มาแต่ชี้ ชี้โลก ชี้โกรธ ชี้หลง ชี้ที่กิเลสมันคายให้ มันไม่เป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาไง

ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา มันมีวิหารธรรม มีสัจจะเป็นความจริงในหัวใจนั้น ถ้ามีสัจจะเป็นความจริงในหัวใจนั้น มันไม่มีมารยาไม่มีสาไทย ไม่มีสิ่งใดๆ ทั้งสิ้นที่มันจะล้าหน้าไป สิ่งที่ล้าหน้าไปเพราะมารมันจูงจูงไปไง ถ้ามารมันจูงจูงไป เห็นไหม

เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ไง ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงจำธรรมวินัยๆ นะ เป็นสัจจะเป็นความจริงแบ่งแยกได้เลย นี่เป็นรูปธรรม

สิ่งที่เราฝึกหัด ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ที่ว่าสิ่งนี้เป็นนามธรรมๆ นามธรรมหัวใจดวงนี้ที่เป็นนามธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภนาริอัสตวัชนัสตวัหรือหัวใจของสัตว์โลก ถ้าหัวใจของสัตว์โลก สิ่งที่เป็นความรู้สึกนึกคิดนั้นไง ที่เป็นนามธรรม ที่มันเป็นทุกข์เป็นยากนี้ไง

สิ่งที่เป็นรูปธรรมๆ มันเป็นวัตถุธาตุ แล้ววัตถุธาตุนะ สิ่งในโลกมันมีอยู่ เป็นธาตุ ๔ เหมือนกัน แต่เวลาเราเกิดเป็นมนุษย์ๆ ใจ จิตวิญญาณในใจ ในครรภ์ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะ จากไข่ของ มารดาใจ เสปิร์มของพ่อใจ อยู่ในครรภ์ ๙ เดือนไง เวลาคลอดออกมาแล้วมาเป็นเราๆ สิ่งที่เป็นเรา นี่ ธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ มันเป็นวัตถุ วัตถุเหมือนกัน แต่วัตถุที่มันเจริญมาจากไข่ จากน้ำมันใส น้ำมันข้น แล้วจิตจุติลง เสปิร์มของพ่อนั่นนะ นี่ไง มันถึงเป็นพันธุกรรมๆ ใจ พันธุกรรมเพราะอะไร เพราะสร้าง บุญสร้างกรรมกันมาไง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลามาเกิดในครรภ์ของพระนางสิริมหามายาใจ มีพระเจ้า สุธโธทนะเป็นพ่อใจ สิ่งที่มาเกิดมาจากเวรจากกรรม เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดมา เกิดมาจากพ่อจากแม่ เกิดจากเวรจากกรรม เกิดจากพันธุกรรม เวลาพันธุกรรม พันธุกรรมของธาตุ ๔ นี่ไง ถ้าธาตุ ๔ ขึ้นมา ร่างกาย พันธุกรรมของพ่อของแม่ทั้งนั้น นะ แต่กรรม กรรมที่บาปลาสน์กันแล้วมาเกิดในวิภวภูมิตี่นี้ไง ฉะนั้น จิตที่ปฏิสนธิ์นั้นใจ

ฉะนั้น เวลาเกิดมาแล้ว พ่อแม่เลี้ยงได้แต่ร่างกายใจ จิตใจๆ ถ้ามีอำนาจวาสนานะ ธรรมและ วินัยอบรมบ่มเพาะ ถ้าอบรมบ่มเพาะขึ้นมาเป็นคนดี ถ้าคนดี ถ้าเป็นธรรมๆ สิ่งที่เป็นธรรม เพราะมันเป็น ปัจจัยเป็นเครื่องอาศัย นี่เป็นปัจจัยเป็นเครื่องอาศัย โลกใจ สิ่งที่เป็นเรื่องของโลกๆ ใจ

ถ้าเป็นเรื่องของธรรมๆ มีวาสนาหรือไม่มีวาสนา

ถ้ามีวาสนา มันมีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา เราจะมี ความเชื่อในพระพุทธศาสนา เห็นไหม เพราะคนเกิดมาแล้วเขาไม่เชื่อ เขาไม่เชื่อในพระพุทธศาสนา แต่มันเป็นธุรกิจ มันเป็นเรื่อง ที่ว่าเขาหาผลประโยชน์จากพระพุทธศาสนาได้ไง เขาไม่เชื่อในพระพุทธศาสนา ไม่เชื่อเรื่องมรรค เรื่องผล ไม่เชื่อนรกสวรรค์ ไม่มี ไม่มี นี่เวลามารมันยิ่งใหญ่ มันปิดหูปิดตาได้ขนาดนั้นนะ

แต่ถ้าเรามีวาสนา สิ่งที่มาจรรู้มันจะถอน ธรรมะรู้ถอนๆ

ถ้ารู้ถอนๆ นะ สิ่งที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มันเป็นเรื่อง วัฒนธรรม ถ้าเป็นวัตถุธาตุ วัตถุธาตุสิ่งใดที่มันเกิดมันขวาง เราหรือเราทำลายมันได้ ถ้าเราหรือเรา

ทำลายมันได้ เพื่ออะไร เพื่อความสะดวก เพื่อความพอใจของตนไง เราถือได้สิ่งที่เป็นวัตถุ สิ่งที่เป็น
วัตถุธาตุ สิ่งที่เกิดขวางถนนหนทาง สิ่งที่เกิดขวางความพอใจของเรา เราจะรื้อมันทิ้งๆ

เวลามันถอนไถ ถอนกิเลส ถอนความสุขความทุกข์ ความไม่พอใจอันนั้น ถอนอารมณ์
ความรู้สึกที่มันยึดมันมั่นมันแน่นนะ ทั้งรื้อทั้งถอน

ถ้าธรรมะมันรื้อมันถอน มันรื้อมันถอนจากเรื่องหยาบๆ จากภายนอกเข้ามา เรื่องโลกๆ สิ่ง
เป็นโลกๆ เราถือเราถอนเขา แล้วเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันก็ธาตุ ๔
เหมือนกัน

เวลาร่างกายของมนุษย์ไถ เราเกิดมาเป็นคน เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าไถ ธาตุดินๆ ธาตุดินก็สิ่งที่จับต้องได้ในร่างกายนี้ ธาตุลม ธาตุไฟ ธาตุน้ำ ธาตุ ๔ ไถ ให้
เปรียบเทียบว่ามันก็เป็นวัตถุเหมือนกัน แต่เป็นวัตถุสิ่งที่ดำรงชีวิต จากเด็กน้อย จากทารก แล้วพอ
แม่เลี้ยงดูมา เป็นเด็กน้อยแล้วเจริญเติบโตขึ้นมา นั่นนะชีวิตหนึ่งไถ

ฉะนั้น เราเกิดเป็นมนุษย์ไถ ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุดไถ

สิ่งที่เขาไม่เชื่อเลยในศาสนา นรกสวรรค์ไม่มี เวกกรรมไม่มี โลกหน้าไม่มี ทุกอย่างไม่มีหมด
ละ

แต่ถ้ามันเป็นความพอใจของกิเลส มี มีที่ไปกว้านเอาเวกกรรมมาเผาตนเองไถ

เวลามันทุกข์มันยากขึ้นมา สิ่งของมันทุกข์มันยาก มันทุกข์มันยากเพราะอะไรละ มันทุกข์มัน
ยากเพราะมันมีกิเลส กิเลสคือความขี้โลภ ขี้โกรธ ขี้หลง แล้วเวลามันปั่นป่วนในหัวใจ มันหมุนตัวๆ
เลย เราไปไม่ทันความนึกคิดของเราเลย มันไปกว้านเอาแต่ความทุกข์ความยากมาในหัวใจเรา
ทั้งสิ้น

ฉะนั้น ถ้าเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไถ เราจะฝึกหัดประพฤติ
ปฏิบัติของเราไถ ศีล สมาธิ ปัญญา มีสติยับยั้งขึ้นมา

สิ่งที่เป็นโลกๆ เป็นวัตถุ เราเชื่อมั่นได้โดยกำลัง โดยเครื่องมือเครื่องมือที่จะทำลายมัน เวลาสิ่งที่ธรรม ถ้ามันเป็นธรรม เราทำได้ให้มันเข้าที่เข้าทาง ถ้ามันจะถอน ถอนทิฏฐิมานะ ถอนความทุกข์ ความยาก ถอนกิเลสตัดหาความทะยานอยากในใจของตน ถ้าให้มันเป็นความจริงใจ นี่เราศึกษา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วเราจะฝึกหัดปฏิบัติ

ถ้าปฏิบัติ เห็นไหม เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านให้ฝึกหัดนะ ฝึกหัด ถ้าบวชเป็นพระให้มี สมณสาธูป ถ้ามีสมณสาธูปขึ้นมา มีกิริยามารยาทของเรา เวลาลงอุโบสถไง เสด็จวัตร เสด็จวัตร ทั้งสิ้นนั่นนะ นั่นนะกิริยามารยาททั้งนั้น

ถ้ากิริยามารยาท สมณสาธูป สิ่งที่เป็นจริตเป็นนิสัยฝึกหัดเข้ามา ฝึกหัดเข้ามาเพื่ออะไร เพื่อให้มันสงบระงับเข้ามาไง ไม่ไปตามกระแสของโลก ไม่ไปตามกระแสของสังคมที่บีบคั้นๆ ถ้าบีบคั้น มันก็ทำให้เราทุกข์เรายากของเรามากขึ้นต่อเนื่องไป แล้วกิเลสเวลามันล้นฝั่ง มันไม่มีวันพอหรอก

ทุกคนคิดจะครองโลกทั้งนั้นนะ แล้วมันจะครองโลก แล้วมีอำนาจวาสนาที่จะครองโลกอย่าง ที่มันมีความรู้สึกนึกคิดอย่างนั้นไหม มันเป็นไปได้ไม่ได้ มันเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ไม่ได้ มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ นี่ไง เป็นสิ่งที่เป็นอย่างอื่นไต่ๆ เห็นไหม

อจินไตย ๔ พุทธวิสัย อำนาจวาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายิ่งใหญ่หนัก แล้วด้วยสติด้วยปัญญา เราจะคาดหมายว่ามันจะขนาดไหน นี่อจินไตย พุทธวิสัย เรื่องกรรม เรื่องโลก เรื่องฌาน

สิ่งที่เป็นอจินไตยๆ ใจ แล้วว่าจะครองโลกๆ มันเป็นอจินไตยไหม มันเป็นไปได้หรือไม่ได้ สิ่งที่จะอะไร เพราะโลกนี้เป็นอจินไตยอยู่แล้ว มันเป็นเรื่องที่คาดหมายของมันไม่ได้ แล้วเราจะคาดหมายสิ่งใด ถ้าคาดหมายสิ่งใดแล้ว คาดหมายไปตามกิเลสตัดหาความทะยานอยาก

ถ้าจะฝึกหัด ฝึกหัดของเรา ทั้งรื้อทั้งถอน ถ้าเป็นธรรม ธรรมรื้อถอนทิฏฐิมานะ รื้อถอนความรู้สึกนึกคิด รื้อถอนความเห็นผิดของตน ถ้ารื้อถอนความเห็นผิดของตน เห็นไหม ฝึกหัดปฏิบัติ

เวลาทำความเข้าใจของเราเข้ามา ทำความสงบของเราเข้ามาไง ถ้ามีวาทสนานะ ถ้าจิตสงบระงับแล้วไง สิ่งที่เป็นรูปธรรม

นี่ไง สิ่งที่เป็นวัตถุ วัตถุนี้ วัตถุเราเห็นได้ เราจับต้องได้ว่ามันเป็นวัตถุที่เรารู้ได้ เวลาทางโลก เวลาที่มีการศึกษา เห็นไหม เราเกิดเป็นมนุษย์ไง เจ็บไข้ได้ป่วยก็ไปโรงพยาบาล เขารักษาพยาบาลของเขา หายจากโรคภัยไข้เจ็บของเขาได้

สิ่งที่เป็นทางทฤษฎี ทางวิชาการ เราศึกษา เราเข้าใจได้ เรามีสติปัญญา เราก็เข้าใจของเราได้ ถ้าเข้าใจของเราได้ นั่นมันก็เป็นความเข้าใจในทางโลก

สิ่งเวลาทางโลก ถ้าเราทำความเข้าใจของเราเข้ามา ถ้าจิตใจเราสงบระงับเข้ามา สิ่งที่ยึดมันสงบเข้ามามันเป็นนามธรรม ถ้าจิตมันสงบ สงบขึ้นมา เห็นไหม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการที่เขาศิษย์ปฏิบัติ สิ่งทีหฺลานพระสารีบุตร ไปต่อว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าไม่พอใจๆ คือไม่พอใจองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นแหละ แต่ไม่กล้าพูดออกมาไง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าใจ

“ถ้าเธอไม่พอใจสิ่งต่างๆ ที่มันขัดหูขัดตาเธอทั้งสิ้น เธอต้องไม่พอใจอารมณ์ความรู้สึกของเธอด้วย เพราะอารมณ์ความรู้สึกของเธอก็เป็นวัตถุอันหนึ่ง”

นี่ไง สิ่งที่เป็นวัตถุ วัตถุทางโลก สิ่งที่เกิดที่ขวางที่เราไม่พอใจ เราจะรู้ทำลายมันได้ทั้งสิ้น เราทำลายมันได้เพราะเราเห็น เราจับต้องของเราได้ เพราะมันเป็นโลก เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ ใจ สิ่งที่ว่าเวลามันจะรู้จะถอนสิ่งใด สิ่งทีมันก็ดมันขวางสิ่งใด มันก็มีความไม่พอใจ มันก็มีกิเลสของมันไง ถ้ามันรู้ก็รู้ได้แต่วัตถุนั้นใจ

ถ้ามันถอน มันถอนทิฏฐิมานะในหัวใจของตน มันคลายความทุกข์ความยากในหัวใจของตน ใจ สิ่งที่ว่าเวลาเราจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา สิ่งทีกิเลสตัณหาความทะยานอยาก พญามารมันเจ้าวิภูจักร มันครอบงำหัวใจเราทั้งสิ้นใจ

แต่ถ้าเราจะปฏิบัติ ธรรมรื้อถอนๆ

ถ้ามันจะรื้อ เราเข้าใจว่าร่างกายของเราศึกษามาแล้ว ร่างกายของเราก็เป็นธาตุ ๔ เหมือนกัน มันก็เป็นวัตถุอันหนึ่งเหมือนกัน แต่เวลาวัตถุขึ้นมา ถ้าเป็นทางโลก เวลาเจ็บไข้ได้ป่วย เราก็ไปโรงพยาบาล เราไปหาหมอ หมอก็รักษาให้เราได้ ถ้าเป็นโรคภัยไข้เจ็บโดยธรรมดา มันเป็นเรื่อง มันก็หายเองได้ไง แต่โรคภัยไข้เจ็บที่มันรุนแรงขึ้นมา มันก็ต้องดูแลรักษาของมัน ถ้าจะรักษาชีวิตไว้เพื่อฝึกหัดปฏิบัติของเราขึ้นมา

ชีวิต เห็นไหม เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ชีวิตมีแต่ความทุกข์ความยากทั้งนั้น เวลาศึกษาขึ้นมา เวลาเราเกิดมาเป็นมนุษย์ไง เราต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย เราต้องแสวงหาเพื่อความดำรงชีวิตของเราไป

เวลาบวชเป็นพระๆ พระเราก็เป็นสิ่งมีชีวิต ก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน พอเป็นมนุษย์เหมือนกันขึ้นมา พอบวชขึ้นมาแล้วมีบริวาร ๘ บริวาร ๘ บาทของเรา เข้าขึ้นมาเราก็ออกบิณฑบาตเลี้ยงชีพไง มันก็เป็นปัจจัย ๔ เครื่องนุ่งห่มก็ผ้ากาสาวพัสตร์ไง เวลาที่อยู่อาศัยก็โคนไม้ เวลาयरักษาโรคก็น้ำมูลรดน้ำไป

แต่ถ้าเป็นคฤหัสถ์ เขาเป็นฆราวาส เขาแสวงหาของเขาด้วยอำนาจวาสนาของคน ถ้าอำนาจวาสนาของคน มันเป็นเรื่องมีชีวิตที่ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย ถ้าในการดำรงชีวิตของฆราวาสก็เป็นแบบฆราวาสของเขา

ถ้าดำรงชีวิตแบบพระ ถ้าเป็นวัตถุๆ สิ่งที่ว่าฆราวาสญาติโยมเขา เขาก็มีปัจจัยเครื่องอาศัยเครื่องนุ่งห่มของเขา เขาหาของเขามา ถ้ามันจะรื้อ มันจะถอน มันจะเปลี่ยนแปลงของมัน ถ้าเปลี่ยนแปลงของมันด้วยอำนาจวาสนาของคนไป สิ่งที่ว่าเวลาเขาเป็นฆราวาส เขาก็นุ่งห่ม เขาก็ความพอใจของเขา ถ้าเขาจะถือศีลๆ เวลาเมื่อศีลมีธรรมขึ้นมา เวลานุ่งขาวห่มขาว เวลานุ่งขาวดำก็ได้ นุ่งขาวก็ได้ ที่เป็นฆราวาส ฆราวาสถือศีล ๘ เวลาเมื่ออำนาจวาสนาขึ้นมาจะบวชเป็นพระๆ นี่มันเปลี่ยนแปลงมา มันเปลี่ยนแปลงมาด้วยอำนาจวาสนาพัฒนาของมันขึ้นมาไง ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล

ถ้าศีล ๒๒๗ ศีลก็เป็นศีลไ้ ถ้าศีล ความปกติของใจ ถ้าจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ ธรรมถ้ามันจะรื้อมันจะถอน มันจะรื้อถอนสิ่งใด รื้อถอนสิ่งใด มันมีวาสนาแค่นั้นที่จะไปรื้อไปถอนพญามาร ไปรื้อไปถอนกิเลส

สิ่งที่ว่า จิตที่มันสงบระงับเข้ามา “ความรู้สึกของเธอก็เป็นวัตถุอันหนึ่งๆ” เวลาจิตสงบแล้วถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริงไ้ ถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันเป็นรูปธรรม

ถ้าเป็นรูปธรรม เห็นไหม “ถ้าเธอไม่พอใจอารมณ์ต่างๆ เธอก็ต้องไม่พอใจอารมณ์ความรู้สึกของเธอด้วย” อารมณ์ความรู้สึกที่มันมีพญามาร ที่มันข่ม มันขี่ มันทำลาย มันครอบงำใจของตน มันทุกข์มันยากไ้ เพราะมันเป็นเรือนยอดของเรือน ๓ หลัง มันมีลูกสาว ๓ คน ความโลภ ความโกรธ ความหลง มันลูกมีหลานของมัน ที่มันจรมาย ทำลายความมั่นคงของเรา ทำลายความตั้งใจของเรา ทำลายชีวิตของเราเลยละ

มาตรฐาน สมถกรรมฐาน ฐานเบื้องต้น

ถ้ามีสติมีปัญหาโดยอำนาจวาสนา มันจะผืนทน ผืนทนสิ่งที่มันพึงชาน ผืนทนสิ่งที่มันปกโลก ผืนทนสิ่งที่มันทิ่มมันตำหัวใจของเรานั้นแหละ

ถ้าทำความสงบของใจเข้ามาๆ ถ้าใจสงบระงับบ้าง สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี ถ้าจิตมันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมนะ เห็นไหม อารมณ์ความรู้สึกของเธอก็เป็นรูปอันหนึ่ง

รูปอันนั้นจะเกิดขึ้นมาได้ไ้อย่างไร

เกิดขึ้นมาได้จากนามธรรม นามธรรมๆ นามที่เป็นธรรมไ้

ถ้านามที่เป็นกิเลสละ

ความรู้สึกนึกคิด ศึกษาธรรมะเข้าใจธรรมะ ฟังเทศน์ฟังธรรมครูบาอาจารย์ทั้งวัน อยู่กับครูบาอาจารย์ อยู่ด้วยกัน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เราอยากจะประพฤติปฏิบัติ

เราอยากจะพ้นจากทุกข์ แต่ปุณฺณคนหนา ปุณฺณจับต้นชนปลายไม่ถูก แล้วจะเริ่มต้นตรงไหน แล้วจะเริ่มต้นอย่างไร

เรารู้ทั้งนั้น เห็นไหม เราจะรู้สิ่งที่เป็นวัตถุ สิ่งที่เป็นสิ่งกีดขวาง สิ่งที่ขัดแย้ง เราไม่พอใจ เราทำได้ทั้งนั้นด้วยเครื่องมือเครื่องยนต์กลไกใดๆ ทั้งสิ้น ทำได้ พอทำแล้ว ทำแล้วพอใจไม่พอใจก็เป็นสุขเป็นทุกข์อย่างหนึ่ง

ถ้าเป็นธรรมะรื้อถอน มันต้องมีการรื้อการถอน การปรับพื้นที่

ชาวไร่ชาวนาเขาจะทำนา เวลาเขาตากเขาถางของเขาเพื่อปรับพื้นที่ของเขา เวลาฤดูกาลทำไรไถนาเขา เขาปรับพื้นที่ของเขา ต้องไถของเขา เขาทั้งไถคราดไถหว่าน แล้วเขาถึงได้หว่านข้าวของเขา ถ้ามันพร้อม พร้อมที่จะทำนาของเขาได้

นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดมาเราก็มีความทุกข์ เราเกิดมาเราพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีกำมือในเรา พระไตรปิฎกเปิดไว้ให้ใครศึกษาได้ทั้งนั้นนะ แต่ศึกษามันเป็นภาคปริยัติ การทรงจำธรรมวินัยๆ ทรงจำวิธีการ

ทรงจำวิธีการทำไรไถนา แต่ไม่ได้ลงไปทำไรไถนามันก็ไม่มีข้าว ไม่มีผลตอบแทนที่เราจะทำนาแล้วประสบความสำเร็จ นี่ไง แล้วเวลาจะเริ่มต้นๆ เริ่มต้นอย่างไร นี่ไง วิธีการปฏิบัติ วิธีการปฏิบัติ ร้อยแปดพันเก้าทั้งนั้น

แต่วิธีการปฏิบัติ ปฏิบัติลงไปแล้ว ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริง มันต้องลงสู่ศีล สมาธิ ปัญญา เพราะปฏิบัติเข้าสู่มรรคเข้าสู่ผลไง ไม่ปฏิบัติถูกลงสู่ตามกิเลสตัณหาความทะยานอยากที่มันจะชักนำไปไง

ฉะนั้น แล้วเริ่มต้นอย่างไร

เริ่มต้นขึ้นมานะ ถ้าจะเป็นคำปริกรรม มันก็การทำความสงบ ๔๐ วิธีการ ทำความสงบๆ ทำความสงบเจียนตาย มันไม่สงบสักที ถ้ามันไม่สงบสักที

นี่ไง “ถ้าเธอไม่พอใจอารมณ์ต่างๆ เธอก็ต้องไม่พอใจอารมณ์ของเธอด้วย เพราะอารมณ์ของเธอก็เป็นวัตถุอันหนึ่ง”

แล้วถ้าจิตมันสงบระงับแล้วถ้าเห็นรูป ถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมนะ มันก็เป็นรูปธรรม

รูปธรรมมันมาจากไหน

มันมาจากนามธรรม นามธรรม เพราะนามมันเป็นธรรม เพราะนามมันมีสัมมาสมาธิ นามมันมีสติมีปัญญา มันถึงเห็นรูปธรรม นี่ไง ถ้ามันจิตมันจะรื้อมันจะถอน มันธรรมะรื้อถอนมันก็ต้องถอนวัตถุธาตุ ถอนสิ่งที่เป็นวัตถุ ถ้ามันรื้อมันก็รื้อทิวภูมิมานะของมัน รื้อความทุกข์ความยากในหัวใจของตน นี่ถ้ามันจะรื้อมันจะถอน

แล้วถ้ามันฝึกหัดปฏิบัติ แล้วเราจะเริ่มต้นอย่างไร เราจะปฏิบัติอย่างไร มันจะรื้ออะไร มันจะถอนอะไร

แล้วถ้ามันเป็นเรื่องกิเลส เรียบภาคปริยัติมาเป็นความทรงจำ มันก็รื้อมันก็ถอนด้วยอารมณ์ความรู้สึกของมันเป็นจินตนาการของมันทั้งสิ้น เวลาจินตนาการแล้ว มันรื้อแล้ว มันก็ถอนแล้ว มันก็จบแล้ว จบแล้วเพราะนึกคิดเอาเองไง นึกคิดเอาเอง นึกคิดอยู่ข้างเดียว แล้วกิเลสละ กิเลสมันก็ย่ำเพราะเข้าไม่ถึงมันไง

แต่ถ้าเราพิจารณาของเราด้วยความรู้สึกนึกคิด ทำได้ การบริหารจัดการ สิ่งที่เขาจะรื้อตึกร้าง เขาจะรื้ออาคารเพื่อสร้างใหม่ เขารื้อได้ทั้งนั้นนะ เขาทำได้ สิ่งที่ทำได้นั้นเวลาเราจะมาเริ่มต้นฝึกหัด แล้วจะรื้อตรงไหนละ แล้วจะรื้ออะไรละ แล้วจะรื้อตรงไหนละ

ถ้ามันสร้างอารมณ์ก็เป็นอารมณ์นะ นี่สัญญาอารมณ์ทั้งสิ้น เวลาเราใช้ความรู้สึกนึกคิดมันเป็นสัญญาอารมณ์ มันเป็นอารมณ์ความรู้สึก อารมณ์ความรู้สึก แล้วไปศึกษาธรรมะมันก็ติดตามให้ ติดตามคือว่าฉันนี่เป็นนักปราชญ์ราชบัณฑิต มีความรู้มีความเข้าใจมากมายมหาศาล นั่นมันส่งออกทั้งนั้นนะ

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือทวนกระแสกลับ ปัญญาในพระพุทธศาสนา ปัญญาการรู้เท่าความรู้สึนึกคิดของตน แล้วเวลามีความรู้สึนึกคิดของตน นี่นามมันเป็นธรรม นามมันเป็นธรรมเพราะมันเป็นธรรมชาติ มันเป็นสัจจะเป็นความจริง มันเป็นธรรมชาติอันหนึ่ง กิเลสก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยไ เทวเม ภิกขเว ทางสองส่วนไม่ควรเสพ ทางในการประพฤติปฏิบัติ ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา มัคโค ทางอันเอก มันคือดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ ความชอบธรรม

ถ้าเป็นความชอบธรรมไ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบ พระปัจเจกพุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบ สาวกสาวกะได้ยินได้ฟังตอกย้ำแล้ว อำนาจวาสนาของคนมีมากน้อยขนาดไหน ถ้ามันมีมากน้อยขนาดไหน เห็นไหม สัญญาอารมณ์ สัญญาอารมณ์มันก็หลุดกระซากลากไปทั้งนั้นนะ

แล้วเวลาวิธีการปฏิบัติมันร้อยแปดพันเก้า ถ้าร้อยแปดพันเก้า เวลาปฏิบัติไปแล้วมันปฏิบัติเป็นไสยศาสตร์ มันปฏิบัติเป็นอภิญญา มันปฏิบัติเพื่ออริยสัจ มันปฏิบัติเพื่ออะไร เพราะมันไม่มีครูบาอาจารย์คุ้มครองดูแลไ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบ เทศนาว่าการมาไ พอเทศนาว่าการ พระอรหันต์มากมายมหาศาล เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วไ พระกัสสปะเป็นประธาน เป็นผู้เป็นหัวหน้าในการทำสังคายนา เถรวาทๆ พระอรหันต์ ๕๐๐ รูป บัญญัติไว้แล้วได้บัญญัติธรรมและวินัยขึ้นมา แล้วบอกว่า เราไม่แก้มัไใดๆ ทั้งสิ้น เพื่อให้มันเป็นรากฐานเป็นแนวทางมา

แล้วก็มีกาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติมาเป็นแนวทางมาตลอดไ นี่พระอรหันต์มากมายมหาศาล พระอรหันต์ก็ได้ประพฤติปฏิบัติมาจากธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าฝึกหัดตามสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา มันจะเป็นสัจจะเป็นความจริงในหัวใจดวงนั้น

ถ้าเป็นสัจจะความจริงในหัวใจดวงนั้น เห็นไหม กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง หนหนึ่ง หนหนึ่งที่ว่า หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านก็ประพฤติปฏิบัติตามธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่นแหละ แต่เวลาประพฤติปฏิบัติตามแนวทางตามธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วมันเจริญงอกงามขึ้นมา เห็นไหม

มันมีวิธีการในปฏิบัติมากมายมหาศาล หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านไปพิสูจน์มาหมดแล้วว่า มันเป็นจริงเป็นจังได้ขนาดไหน วิธีการปฏิบัติอย่างหนึ่งทำได้สูงสุดแค่สมาธิ วิธีการปฏิบัติอย่างหนึ่งนะ มันไม่เข้าสู่ศาสนาเลย มันไปเข้าสู่ความโลภ ความโกรธ ความหลงทั้งสิ้น

แล้วถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เห็นไหม ฉะนั้น ถ้าเราไม่มีวุฒิภาวะ เราก็พยายามจะไปศึกษา เราจะไปฝึกหัดปฏิบัติร้อยแปดพันเก้า แล้วไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอัน ครั้งๆ กลางๆ จะว่าเราเป็นชาวพุทธก็เป็นชาวพุทธ จะว่าเราฝึกหัด เราก็ปฏิบัติแล้ว ปฏิบัติแล้วเรารู้อะไร ings

ถ้ารู้แล้วนะ ถ้าคนไม่มีหลักการจะพูดสิ่งใดจะอาศัยทฤษฎีทั้งนั้น อ้างแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อ้างแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเรารู้อะไรละ

ถ้าเรารู้จะไรนะ ถ้าเวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติมาก่อน ท่านได้สมบุกสมบันมา ท่านได้เห็นกิเลสตัดหาความทะยานอยากว่ามันเลวร้ายร้ายกาจขนาดไหน เพราะกิเลสเป็นเรา เราเป็นกิเลส คิดไปเองทั้งนั้นนะ คิดข้างเดียวใจ แต่ความจริงมันไม่ใช่

จิตทำความสงบของใจเข้ามา ทำความสงบของใจเข้ามา เวลาทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าจิตมันสงบระงับแล้ว จิตเป็นนามธรรม นามที่เป็นธรรม นามที่เป็นธรรมเพราะมันได้ฝึกหัดตัดแปลง มันได้พยายามพุทโธๆ มีคำบริกรรม มีการกระทำ

“มันไม่ต้องพุทโธเลย พอนั่งก็เป็นสมาธิ สมาธิมันมีของมันอยู่ดั้งเดิม สมาธิมันเป็นของมันอยู่แล้ว ถ้าสบายอกสบายใจก็เป็นสมาธิ ถ้ามันทุกข์มันยากก็ไม่ใช่สมาธิ”

ในความเป็นมนุษย์นะ มนุษย์มีสมาธิโดยธรรมชาติ ถ้าไม่มีโดยธรรมชาติ นั่นคือมนุษย์ผิดปกติ มนุษย์นะ มนุษย์ถ้าขาดสติ ถ้าไม่มีสมาธิก็เสียจริตเสียนิสัยไป

กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่งนะ ในโลกปัจจุบันนี้ทางการแพทย์เจริญไป ทางจิตแพทย์เขาศึกษาเขาค้นคว้ามาความเป็นผิดปกติ แล้วตอนนี้ทางการแพทย์นะ เขาว่า เหนาก็เป็นโรคหนึ่ง โรคเหงา โรคเหงานี้เป็นโรคเลย เพราะจิตผิดปกติ ผิดปกติเพราะอะไร ผิดปกติเพราะไม่มีสัมมาสมาธิไป

ถ้ามีความสุขความสงบเข้ามาๆ ถ้าจิตมันสงบระงับเข้ามา เห็นไหม

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าครูบาอาจารย์หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติของท่านมาก่อน ท่านเห็นถึงความเจ้าเล่ห์แสร้งของครอบครัวของมารมันร้ายกาจขนาดไหน ฉะนั้น สิ่งที่จะต้องมีหลักมีเกณฑ์คือข้อวัตรปฏิบัติ ข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจๆ

ใจนี้มันโลดเต้นแผ่นกระโดด แล้วมันมีอำนาจวาสนาหรือสูงต่ำดำขาวแตกต่างกันมากมาย มหาศาล แต่สมาธิก็คือสมาธิ สูงส่งขนาดไหน ทำสมาธิมันก็เป็นสมาธิ

เราทุกข์จนเข็ญใจ เราไม่มีอำนาจวาสนาเลย ถ้าทำความสงบได้ก็สมาธิไป ศีล สมาธิ ปัญญา สมาธิไม่มีหญิงไม่มีชาย เวลาเป็นภาวนามยปัญญาไม่มีหญิงไม่มีชาย ไม่มีสูงไม่มีต่ำ อยู่ที่วาสนาของเขา

ฉะนั้น เวลาถ้าทำความสงบของใจเข้ามาๆ ถ้าใจสงบแล้ว ถ้าเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันเห็นรูปธรรม รื้อถอนมันซะ

รื้อถอนมันด้วยอะไรล่ะ

ถ้าเป็นรูปธรรม รูปธรรมมันก็ดมันขวางใจเราอยู่นี้ไง สิ่งที่มีมันก็ดมันขวางอยู่ในหัวใจเรา นี่ไง มันเป็นข้อเท็จจริงไป

เวลาปลุกชนคนหนาเพราะอะไร เพราะมันมีพญามาร มันมีกิเลสตัณหาความทะยานอยาก เพราะมันมีกิเลสมีตัณหาความทะยานอยาก พญามาร เพราะจิตมันมีมาร มันถึงเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์ๆ มาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ นั่นถ้าไม่มีมาร จะฆ่ามารได้อย่างไร ถ้าไม่มีวิชา ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย เราต้องเป็นอย่างนั้นหรือ มันต้องมีฝั่งตรงข้าม ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย แต่มันอยู่ไหน แล้วอะไรเป็นวิธีการที่ทำให้ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตายละ

ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าละจากพระราชวังไป ไปฝึกหัดค้นคว้า ๖ ปีนั้นแหละ นี่ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา วันวิสาขบูชาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม นี่ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา แต่กว่ามันจะเจอทางสายกลางในพระพุทธศาสนา ๖ ปีไปทดสอบตรวจสอบมาพบกับเจ้าลัทธิต่างๆ ก็เหมือนกับปัจจุบันนี้แหละ วิธีการปฏิบัติต่างๆ นั้นแหละ แล้วอี่ล่อยๆ แยกไปนั้นแหละ

แต่เพราะอี่ล่อยๆ แยก หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านก็ไปทดสอบมาทั้งนั้นนะ เพราะเวลาคนปฏิบัติทุกคนก็อยากจะหาคนที่เคยปฏิบัติมาก่อน แล้วปรึกษาค้นคว้า แล้วมันมีไหม ถ้ามันไม่มี มันก็อี่ล่อยๆ แยกถูกลูกกันไปได้

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเลยจบ อยู่โคนไม้ ทำของเราเอง เวลาทำเองขึ้นมา เห็นไหมธรรมและวินัย ที่ว่าปรึกษาๆ ก็ปรึกษาเจ้าคุณอุบาลีฯ ไง เจ้าคุณอุบาลีฯ ที่ท่านดำรงชีวิตอยู่นะ ท่านเป็นนักปราชญ์ในทางทฤษฎี ในทางภาคปริยัติ ท่านเป็นครูเป็นอาจารย์ที่วางแนวทางการศึกษาได้เลยละ

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติ ท่านก็ไปศึกษาค้นคว้า นั่นเป็นทางวิชาการ ธรรมและวินัยที่เป็นศาสดาของเรา แล้วเราศึกษาค้นคว้า เราศึกษาด้วยกิเลส เราก็เห็นเข้าข้างกิเลส แต่เวลาปฏิบัติไปแล้วมันไม่สมเหตุสมผล ถ้าไม่สมเหตุสมผลแล้วจะปรึกษาใคร ก็ปรึกษาเจ้าคุณอุบาลีฯ นี่แหละ

แล้วเจ้าคุณอุบาลีฯ ท่านเป็นนักปราชญ์ราชบัณฑิต เวลาปรึกษาทางวิชาการ แต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติตามนามธรรม

รูปธรรม นามธรรม รูปกับนาม

ฉะนั้น เวลาศึกษาค้นคว้าขึ้นมา การท่องบ่นท่องจำ ทรงจำธรรมวินัย นั่นก็รูป นั่นคือสัญญา เวลาหลวงปู่ฉันท์ท่านปฏิบัตินะ นาม นามธรรมคือทำความเข้าใจเข้ามา ใจสงบระงับ กิเลสมัน ร้ายกาจขนาดไหน แล้วปฏิบัติไปแล้วมันไม่สมเหตุสมผลขึ้นมา ถ้าศึกษาจากพระไตรปิฎก ศึกษาจากธรรมและวินัย เราก็เหมือนกันนะ เข้ากันได้นะ อู๊ย! ถูกต้องเลย แต่เวลาสิ่งที่เป็นนามธรรม แต่ถ้ามันยังไม่สมเหตุสมผล ก็ปรึกษาเจ้าคุณอุบาลีฯ นี่ไง

เจ้าคุณอุบาลีฯ นี่ไง รูปธรรม ศึกษาค้นคว้า เป็นนักปราชญ์ในประเทศไทยเลยละ นี่รูปธรรม รูปธรรมชัดเจน แล้วรูปธรรมจะลบล้าง จะรื้อจะถอน รูป สิ่งทีรรื้อถอน สิ่งที่เป็นธาตุ เป็นธาตุ ๔ สิ่งที่เป็นกาย เป็นเวทนา เป็นจิต เป็นธรรม ที่เป็นรูปธรรม จะถอนอย่างไร

สิ่งที่เป็นนามธรรม ก็ศึกษาค้นคว้ามานั่นละ นามธรรมก็มีกิเลสเหมือนกัน กิเลสมันก็เข้าข้างตนเองไง นี่ไง เทวเม ภิกขเว ทางสองส่วนไม่ควรเสพ แล้วทางสายกลางมันกลางไหม แล้วมันกลางอย่างไร นี่ไง ตรวจสบกัน แล้วก็เป็นการชวนชวนในการประพฤติปฏิบัติไปด้วยกัน นี่จากรูปกับนาม

ฉะนั้น เวลาจิตสงบแล้ว ถ้าเธอไม่พอใจอะไร ถ้ามันทุกข์มันยาก เธอต้องไม่พอใจสิ่งที่มันเป็นความทุกข์

อะไรเป็นความทุกข์วะ

“หงุดหงิดขัดข้องไปทั้งนั้น ปฏิบัติมาแล้วมันฉุนเฉียว มันไม่มีอะไรสมความปรารถนาใดๆ ทั้งสิ้นเลย” นี่ถ้ามันทำความเข้าใจไม่ได้ เพราะมันมีกิเลสคอยยุคอยแหย่อยูอย่างนี้

ข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจๆ อยู่เพื่อความสงบระงับ อยู่เพื่อความละเอียดรอบคอบ แล้วคอยหมั่นสังเกต ถ้าทำความเข้าใจได้ไง ข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจๆ ถ้าจิตสงบระงับขึ้นมาไง นี่สัมมาสมาธินามธรรม นามที่เป็นธรรม แล้วมันเห็นรูป เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน

สมถกรรมฐาน ถ้าไม่มีฐานที่ตั้งแห่งการงาน คนมีการศึกษาค้นคว้ามากมายมหาศาล แต่
ถ้าหาสิ่งที่เป็นเหตุ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ นี่ไง สิ่งทีธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เราเกิดเป็นมนุษย์
เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีมาร เรามีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก

แล้วอะไรเป็นกิเลสวะ แล้วกิเลสมันเป็นอย่างไรวะ แล้วกิเลสมันอยู่ที่ไหนวะ

กิเลสอยู่ที่ใจเอ็งนั่นแหละ

แต่ถ้าทำความเข้าใจแล้ว ทำความสงบของใจของเราเข้ามา ถ้าใจสงบแล้ว นี่สิ่งที่เป็น
นามธรรม ไม่ใช่นามมาร นามที่มีกิเลสค้นหาความทะยานอยากมันปิดมันพลี๊ว แล้วเราจะไม่รู้ไม่
เห็นสิ่งใดโดยข้อเท็จจริง

เราทำความเข้าใจของเราเข้ามา สัมมาสมาธิ ความถูกต้องชอบธรรม มันเป็นนามธรรม แต่เป็น
นามธรรม เราย่นอมไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง แนวทางสติปัฏฐาน
๔ แนวทางสติปัฏฐาน ๔ มีสติสัมปชัญญะทำให้จิตมีความสงบระงับเข้ามาได้

แล้วถ้าจิตเห็นอารมณ์ความรู้สึก ถ้าเธอไม่พอใจอารมณ์ต่างๆ เธอไม่พอใจอะไรทั้งสิ้น เธอ
หงุดหงิดขัดข้อง เธอไม่พอใจ นั่นนะกิเลสทั้งนั้นนะ ถ้าทำความเข้าใจได้ มันจะเป็นนามธรรม
เป็นธรรม แล้วถ้ามันเห็นรูป รูปที่มันอึดอัดขัดข้อง มันไม่พอใจสิ่งใดเลย เห็นไหม ธรรมะรื้อถอน ต้อง
วิปัสสนาคือการรื้อถอน การแยกการแยะ แยกแยะด้วยสติด้วยปัญญา

สิ่งที่เป็นรูปธรรมๆ นั่นแหละ สิ่งที่เป็นรูปธรรมเพราะจิตมันรู้จิตมันเห็น จิตมันจับมันต้องของ
มันได้ มันถึงเป็นรูปธรรม เพราะมันเป็นรูปธรรม แล้วถ้าเป็นรูปธรรมโดยที่จิตที่เป็นนามธรรม มันจับ
ต้องได้แล้ว มันใช้สติปัญญามันแยกใจ

แยก เห็นไหม กายประกอบไปด้วยอะไร

ถ้าโดยเป็นปัญญาบรมสมาธินะ กายมันประกอบไปด้วยธาตุ ๔ สิ่งที่เป็นเนื้อเป็นหนังนี้
เป็นดิน กระดูกเป็นดิน สิ่งที่เป็นน้ำ เป็นเลือดน้ำหนองต่างๆ สิ่งที่เป็นไฟ ธาตุไฟๆ อารมณ์ความรู้สึก
อันนั้นนะ นี่ธาตุไฟ แล้วธาตุลม หายใจ ลมจากภายนอก ลมในกระเพาะ ลมในกระดูก ลมในโพรง

กระดูก นี่มันเป็นลม ลมอย่างไร นี่คิดโดยสติโดยปัญญา คิดโดยสติโดยปัญญา ถ้าเป็นนามธรรม มันจะเห็นแตกต่างกับสิ่งที่เป็นรูปธรรม

สิ่งที่เป็นรูปธรรมที่เป็นโลกเลย โลกเขาคิดเขาได้ เขาพิจารณาของเขาได้ทั้งนั้นนะ โดยทางการแพทย์เขายิ่งชัดเจน ชัดเจนกว่านักปฏิบัติเราอีก แต่ชัดเจนของเขาด้วยจิตของเขา ด้วยความรู้สึกของเขาที่เป็นโลกใจ จิตของเขา จิตของเขาโดยสติโดยปัญญาสิ่งที่เป็นเรื่องโลกๆ มันก็รู้ โดยทางวิชาการไง เพราะจิตมันไม่สงบ

เป็นนามธรรม ธรรม จิตที่เป็นธรรม จิตที่เป็นสัมมาสมาธิ ความรู้ความเห็นมันจะแตกต่างกันไปหมดนะ

เพราะมันเป็นเรื่องโลก มันไม่ใช่เรื่องธรรม พอเป็นเรื่องธรรม เรื่องธรรม เริ่มต้น ถ้าเป็นธรรม วันนี้จิตใจเราสงบระงับ จิตใจเราดีงาม เราคิดแต่เรื่องดีๆ ทั้งนั้นเลยละ เวลาจิตใจเราเสื่อม จิตใจเราท้อแท้ คิดแต่เรื่องไม่ดีๆ ทั้งนั้นเลยละ แล้วเป็นอย่างนั้น ทำไมเป็นอย่างนั้นละ

แต่ถ้ามันเป็นอย่างนั้นเพราะมันเป็นอนิจจัง มันเป็นสรรพสิ่งในโลกนี้แปรปรวนเปลี่ยนแปลงทั้งสิ้น

พระพุทธศาสนา ในปัจจุบันนี้สิ่งที่เขายกย่อง ยกย่องว่าพระพุทธศาสนา หลักของเราคือไตรลักษณ์ อนัตตา เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป มันเป็นข้อเท็จจริงโดยทางวิทยาศาสตร์ ทางโลก ทางปัญญาอย่างใดก็แล้วแต่ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมมาตั้ง ๒,๐๐๐ กว่าปีแล้ว สิ่งที่เป็นข้อเท็จจริงใจ โลกที่เห็นตามความเป็นจริงอย่างนั้นใจ

แล้วสิ่งที่เป็นข้อเท็จจริง สิ่งที่เป็นความเป็นจริง แล้วเราเอาเข้ามาไว้ในใจเราสิ ใจเราเป็นอย่างนั้นหรือเปล่า ใจเราเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ ใจเราเป็นอย่างนั้นหรือเปล่า

๑๐๐ เปอร์เซนต์ เวลาเรื่องอื่นรู้ทุกเรื่อง เวลาใจมันเป็นอย่างนั้นไม่รู้

แล้วถ้ารู้ละ แก่ไข่มันอย่างไร รู้แล้วจะเริ่มต้นอย่างไร ทำอย่างไรให้ใจจิตที่มันเป็นนามธรรม จิตที่เป็นนามธรรมมันมีสัมมาสมาธิ

สัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิมันก็เจริญแล้วเสื่อม สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา สิ่งในโลกเขายกย่อง
สรรเสริญนี่แหละว่าเป็นอนัตตาฯ นั่นแหละ ตัวมันก็เป็นอนัตตา สิ่งที่ทำอยู่นี้มันก็แปรปรวนของมัน
อยู่อย่างนี้ ถ้ามันแปรปรวนอย่างนี้ เราต้องมีสติมีปัญญา มีค่าบริการของเรานี้

ถ้ามีสติมีปัญญา มีค่าบริการของเรา มันถึงธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุไฉน ถ้ามันสร้างเหตุให้
มันถูกต้องชอบธรรม มันก็เป็นนามธรรม นามธรรมมันก็เห็นรูปธรรม ถ้ารูปธรรม อารมณ์ความรู้สึก
เป็นรูปอันหนึ่ง สิ่งที่ว่ารูปอย่างหยาบ รูปอย่างกลาง รูปอย่างละเอียด

เวลาจิตมันส่งออกเป็นอารมณ์ความรู้สึก มันเป็นรูป แล้วรูป ถ้าพิจารณาไป รูปประกอบไป
ด้วย รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ถ้าจิตที่เป็นนามธรรมมันจะเห็นอารมณ์ความรู้สึกเป็น
ขั้น ๕ ขั้น ๕ คือมันแยกได้ไง อารมณ์ ที่อารมณ์ความรู้สึกนึกคิดมันแยกได้นี่เป็นรูป รูปก็อารมณ์
นี่เป็นรูป พอใจไม่พอใจเป็นเวทนา สัญญาคือความเปรียบเทียบ แล้วเวลาสังขารมันปรุงมันแต่ง
แล้ววิญญาณรับรู้ วิญญาณรับรู้ในอารมณ์ วิญญาณรับรู้มันถึงเป็นรูปธรรม

สิ่งที่เป็นรูปๆ นี่แหละ สิ่งที่เป็นรูปมันมีขั้น ๕ มันสมบูรณ์แบบของมัน มันวงรอบหนึ่ง มันก็
เป็นความคิดหนึ่ง เป็นอารมณ์หนึ่ง แล้วถ้ามันสติมีปัญญามันแยกของมันได้ ถ้ามันแยกของมันได้
มันแยกแล้วแยกอีก นี่รูปอย่างหยาบๆ แยกช้าแยกชาก แยกถึงที่สุดแล้วเวลามันขาด ขั้น ๕ ไม่ใช่
เรา เราไม่ใช่ขั้น ๕ ขั้น ๕ ไม่ใช่ทุกซ์ ทุกซ์ไม่ใช่ขั้น ๕ สักกายทิฏฐิ วิจิจจณา สิลัพพตปราคาส

นี่จะรื้อจะถอนไฉน ธรรมะรื้อถอน รื้อรูปธรรมนี้ ถ้ารูปอย่างหยาบ รูปอย่างกลาง รูปอย่าง
ละเอียด ขั้น ๕ อย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด มันอยู่ที่อารมณ์ความรู้สึก

ถ้าครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติไฉน ถ้าเธอไม่พอใจอารมณ์ต่างๆ อารมณ์ของเธอก็เป็นวัตถุ
อันหนึ่ง แล้ววัตถุเธอจับต้องได้ จับต้องรูปธรรมมันด้วยนามธรรม ถ้าด้วยนามธรรม พอพิจารณาไป
แล้วมันรื้อมันถอน นี่รูปธรรม พอรูปธรรมๆ นะ สังโยชนมันขาดไป เวลามันขาดไป นามธรรมมันก็
ละเอียดขึ้น ความรู้สึกนึกคิดขึ้นมา มันจะส่งเข้าส่งออก สติปัญญามันเท่าทัน แล้วมันพิจารณาไป
แล้วไฉน

พระพุทธศาสนา สิ่งในโลกยกย่องสรรเสริญ สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา สิ่งที่เป็นอนัตตา ปฏิบัติขึ้นมา ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นอนัตตาหรือไม่ ศีล สมาธิ ปัญญา มันเจริญแล้วเสื่อมขึ้นมา แล้วฝึกหัดมันอย่างไร ถ้าฝึกหัดอย่างไรแล้วก็ทรงไว้ได้อย่างไร ทรงไว้เพื่อความมั่นคงอย่างไร ถ้าความมั่นคงอย่างไร แล้วฝึกหัดใช้ปัญญา วิปัสสนาฯ มันแยกมันแยะไง ถ้ามันแยกมันแยะขึ้นมาเนะ

สิ่งที่ว่า หลานพระสารีบุตรไปต่อว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป

ถ้าเธอไม่พอใจสิ่งต่างๆ อารมณ์ความรู้สึกก็เป็นรูปอันหนึ่ง

พระสารีบุตรได้ยินได้ฟัง เป็นวัตถุ สิ่งที่เป็นนามธรรมมันเป็นวัตถุ สิ่งที่เป็นนามธรรมนี้มันจับต้องของมันได้

สิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการกับหลานพระสารีบุตร พระสารีบุตรถวายการพัดอยู่ นี่ครูพักลักจำ คนที่มีสติปัญญามันย้อนกลับเข้าไปในใจของพระสารีบุตรเลย พระสารีบุตรเป็นพระอรหันต์เลย เพราะอะไร

เพราะพระสารีบุตรกำลังพิจารณารูปธรรม พิจารณาภวสวะ พิจารณาภพ จิตเดิมแท้ที่ฝังงอ ใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้ที่ฝังงอ ใส จิตเดิมแท้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส รูปธรรมกับนามธรรม

ฉะนั้น สิ่งที่ฝึกหัดปฏิบัติ ถ้าธรรมะรื้อถอนๆ จิตมันจะแวววาวขึ้น เพราะถ้ามันได้ชำระล้างรูปธรรมอย่างหยาบ มันก็จะมีรูปธรรมอย่างกลาง

รูปธรรมอย่างกลาง เห็นไหม ความลึกกลับซับซ้อนมันละเอียดกว่า แล้วเวลาความรู้สึกนึกคิดมันจะเท่าทัน เท่าทันรูปอันนี้ รูปอย่างกลาง ถ้ามันจับมันต้องเพราะอะไร เพราะมันต้องจับต้องต้องจับต้องเพราะอะไร จับต้องเพราะธรรมะจะรื้อ จะแยกจะแยะ แยกแยะเพื่อจะถอนกิเลส

นี่ไง เวลาทำลายรูป ทำลายวัตถุ ทำลายด้วยทางสายกลางในพระพุทธศาสนา ทางสายกลาง ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ จะแยกจะแยะมันไง ถ้าแยกแยะขึ้นมา สิ่งที่เป็นนามธรรมที่รอบคอบ

ขึ้น สิ่งที่นามธรรมที่ละเอียดขึ้น ความละเอียดอันนั้นมันจะพิจารณาแยกแยะ เห็นใหม่ รูปอย่างกลาง

ถ้ารูปอย่างกลาง ความรู้สึกนึกคิดมันเร็วขึ้น สติปัญญามันเท่าทันอารมณ์เรามากขึ้น ถ้ามันมากขึ้น ถ้าจับต้องรูปธรรมอย่างกลางได้ ถ้าพิจารณาไปนะ มันพิจารณาในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในพระพุทธศาสนา จะจับเป็นกายก็ได้ เป็นเวทนาก็ได้ เป็นจิตก็ได้ เป็นธรรมก็ได้ ถ้ามันจับต้องมันได้ มันรู้เลย รูปอย่างหยาบ รูปอย่างกลาง รูปอย่างละเอียด

ถ้าพิจารณาเข้าไป ถ้าพิจารณาแล้วโดยสติโดยปัญญา สติปัญญามันแยกมันแยะของมัน แยกแยะด้วยสติปัญญา มันแยกออกๆ แยกออกเพื่ออะไร

แยกออกเพื่อให้นามธรรมมันปล่อยวาง นามธรรม เพราะนามเป็นธรรม มันถึงเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นรูปธรรมโดยเป็นแนวทางสติปัฏฐาน ๔

ถ้านามธรรมมันไม่เป็นธรรม สิ่งที่เราที่เห็นมันเป็นมารทั้งนั้น สิ่งที่เราเห็นมันเข้าข้าง ลำเอียง ไม่เสมอภาค

ถ้านามธรรมมันมองไปด้วยด้วยกิเลสด้วยตัณหาความทะยานอยาก มันนามธรรม นามมันไม่เป็นธรรมแล้ว มันเป็นกิเลสแล้ว

นามธรรมเพราะมันเป็นธรรม มันถึงเป็นนามธรรม

นามเป็นเรา นามเป็นกิเลสตัณหาความทะยานอยาก นามใจ นาม มันเห็นรูปแตกต่าง เห็นรูปตามที่กิเลสมันพอใจ

แต่ถ้านามมันเป็นธรรมๆ ถ้านามเป็นธรรมก็ต้องทำความเข้าใจเข้ามาใจสงบแล้ว เวลาพิจารณาไปแล้วสมาธิมันอ่อนแอลง มันก็เป็นนามกิเลสแล้ว นามกิเลส กิเลสมันก็วิ่งไปพิจารณาซ้ำพิจารณาซากขึ้นมา เวลามันขาด กายเป็นโพธิ จิตเป็นกระจกใส กามราคะ ปฏิฆะอ่อนลง นี่นามเป็นธรรมๆ

ถ้านามเป็นธรรม ถ้านามมันติดข้องของมัน มันจะหาชั้นอย่างละเอียดไม่ได้

ชั้นละเอียดมันคืออะไร

ปฏิชะ กามราคะ

ปฏิชะ คนรักกัน คนชอบกัน คนพอใจกัน มันต้องมีเรา มันถึงมีเขาไง นี่ไง กามราคะ ปฏิชะ ปฏิชะ ความชอบ ความพอใจ นี่รูปอย่างละเอียด เพราะรูปอย่างละเอียดไง มันถึงเกิดกามราคะไง แล้วถ้านามมันเป็นธรรมๆ ถ้านามเป็นธรรม กว่ามันจะรู้มันจะค้นไ

การฝึกหัดในพระพุทธศาสนามันสำคัญ สำคัญตอนถ้าทำความสงบของใจแล้วให้ชู้ดคู้ให้ ค้นคว้าหากิเลส กิเลสมันเป็นอย่างไร กิเลสตัวมันเป็นอย่างไร รู้จักกิเลสอย่างไร แล้วกิเลสมันสูงมัน ต่ำอย่างไร กิเลสมีอำนาจวาสนามากน้อยขนาดไหน ชั้นอย่างหยาบ กิเลสมันมีน้ำหนักขนาดไหน ชั้นอย่างกลาง เวลาพิจารณาไปแล้วใช้อำนาจมากน้อยขนาดไหน แล้วชั้นอย่างละเอียด อะไรจะ ไปหามัน

ชั้นอย่างละเอียด คนจะชู้ดคู้ค้นคว้า คนจะหาให้มันเจอไง ถ้าหามันเจอ จากนามธรรมมัน จะเห็นรูปธรรม รูปธรรมเป็นอสุภะเลยนะ ถ้าพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม มันเป็นสติปัฏฐาน ๔ ใจ

แล้วถ้าสติปัฏฐาน ๔ สิ่งที่เกิดขึ้น เอาอะไรมาเกิดขึ้น

มันเกิดขึ้นเพราะจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันมีพุทธะไง เพราะมีพุทธะ พุทธโ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน สิ่งที่มีผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เพราะมันเป็นนามธรรม

แล้วถ้ามันมีดมันบอดล่ะ

มันมีดมันบอดมันก็ไปตามกระแสโลกนั่นไง ไปตามกระแสโลก

แล้วถ้าเวลาฝึกหัดปฏิบัติ ถ้าเธอไม่พอใจอารมณ์ต่างๆ อารมณ์ของเธอก็เป็นวัตถุอันหนึ่ง เป็นวัตถุอันหนึ่งเพราะจิตที่เป็นนามธรรม ถ้าจิตที่เป็นนามธรรม ถ้ามันรู้มันเห็น มันพิจารณาของมัน เป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา ถ้าเป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา มันรับรู้มา รู้ถึงการประพฤติปฏิบัติ ปัจจัยตั้ง

สันติภูมิโก มันไม่ต้องให้มีใครมาแยกมาแยะ ไม่ต้องให้มีใครมาค้าประกัน ไม่ต้องมีใครมารับรองผล
การปฏิบัติของเราทั้งสิ้น

แต่เริ่มต้นที่ปฏิบัติขึ้นมา ถ้าเราปฏิบัติไม่ได้ เราปฏิบัติไม่เป็น เราจะจับต้นชนปลายอย่างไร

ถ้าเราจับต้นชนปลาย เห็นไหม วิธีการปฏิบัติ วิธีการปฏิบัติมันร้อยแปดพันเก้า แล้ววิธีการ
ปฏิบัติ กิเลสมันครอบงำทั้งสิ้น วิธีการปฏิบัติมันชักนำไปจนออกนอกกลุ่มนอกทาง แล้วยังอ้างอิงว่า นี่
เป็นการปฏิบัติในแนวทางพระพุทธศาสนานะ ตามแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในพระพุทธศาสนา

ตามแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในพระพุทธศาสนา มันนึกเอา นึกเอา จินตนาการเอา มันเป็น
วิปัสสนิก วิปัสสนิกด้วยความนึกคิด ด้วยความพอใจ แล้วก็อ้างอิงไปตามธรรมและวินัย อ้างอิงใน
พระไตรปิฎก อ้างอิงบาลี ตัวเองปัญญาไม่มี ตัวเองไม่รู้ถึงวิธีการ ตัวเองไม่รู้จักเริ่มต้น ท่ามกลาง
ที่สุดอย่างไร มันถึงไม่มีปัจจัยจัดตั้ง ไม่มีสันติภูมิโก คือไม่มีวิหารธรรม ไม่มีคุณธรรม ไม่มีสัจจะความ
จริงใจ

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้ามันมีเหตุมีผลของมัน มีเหตุมีผลขึ้นมาเพราะมันต้องฝึกหัด
ปฏิบัติ ฝึกหัดโดยข้อเท็จจริง เพราะอะไร เพราะธรรมะมันจะร้อยมันจะถอน ไม่ใช่ธรรมะมีอยู่โดย
ดั้งเดิมแล้วมันจะเป็นโดยอัตโนมัติ เป็นไปโดยธรรมชาติ แล้วถ้ามันไม่มีที่มาที่ไป มันจะเป็นธรรมไป
ได้อย่างไร แต่ถ้ามันเป็นกิเลส กิเลสมันเป็นของมันอยู่แล้ว

ฉะนั้น ถ้ามันมีอำนาจวานานะ ถ้าทำความเข้าใจของใจให้นามธรรมมันเป็นธรรม ไม่ใช่นาม
กิเลส

ถ้านามกิเลสมันก็บีบบีบไฟ นามกิเลสมันก็บู๊บู๊ยำ แล้วนามกิเลสมันทำให้เห็นผิด เห็นเป็น
การกีดขวางไปทั้งสิ้น ถ้าเป็นนามธรรมนะ มันถึงจะต้อง ผิดก็ต้องแก้ไข

ผิด นามเป็นกิเลสไปกับเขาเลย แล้วจะหันกลับมาแสนยาก

เวลาครูบาอาจารย์ที่คุ้มครองดูแล ท่านจะคอยคุ้มครองดูแล แล้วพยายามจะดึงกลับมาให้
ได้ แก่จิต แก่จิตแก่ยากนะ แล้วคนที่ไม่เคยประพฤติปฏิบัติเอาอะไรมาวัด รูปอย่างหยาบ รูปอย่าง

กลาง รูปอย่างละเอียด รูปอย่างไร อย่างหายาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด มันเริ่มต้น ท่ามกลาง ที่สุด ตรงไหน

ไม่มีขณะ ไม่สมุจเฉตพหวน ไม่นิโรธ ไม่ดับทุกข์ มันไม่ครบไม่สมบูรณ์แบบในอริยสัจ มัน เป็นไปไม่ได้

ถ้ามันจะเป็นไป ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ นิโรธ ขณะ ด้วยมรรค ๘

แล้วมรรคมันหมุนอย่างไร ภาวนามยปัญญาเกิดอย่างไร

เวลาพยายามศึกษาค้นคว้าแล้วพยายามแก้ไขตนเองให้ได้ แก้ไขซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ เวลาถึง ที่สุดมันขาด นี่ไง ชันธอย่างละเอียด ชันธไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ชันธ ชันธอย่างละเอียดไง เวลามันขาดไป เห็นไหม

รูปธรรม นามธรรม แล้วเวลาชันธอย่างละเอียด เวลาชันธ รูปทำลายทั้งสิ้นไปแล้ว ชันธไม่ใช่ จิต จิตไม่ใช่ชันธ พอเราทำลายไปแล้ว ทำลาย เวลาพิจารณาซ้ำเข้าไป มันมีเศษมีส่วนของมัน มัน มีความมหัศจรรย์มากในการประพัตติปฏิบัติ สิ่งที่ว่าฝึกหัดให้ใจมันเป็นธรรมๆ ขึ้นมานี่ไง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันต้องมีผัง ตรงข้าม ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย แล้วอะไรเป็นคนเกิด อะไรเป็นคนตาย แล้วเกิดตายอย่างไร เวลาเกิดตายอย่างไร เพราะอะไร

เพราะรูปอย่างหายาบ รูปอย่างกลาง รูปอย่างละเอียด

ถ้ารูปอย่างหายาบสิ้นไป ๗ ชาติ

รูปอย่างกลางละ เวลามันขาด หัวใจมันรับรู้หมดละ รูปอย่างกลางละ มันยังเกิด ถ้ายังเวียน วายตายเกิด เกิดบนเทวดา

แต่ถ้ารูปอย่างละเอียดขาด กามราคะจบ เกิดบนพรหมอย่างเดียว

รูปกับนาม รูปสิ้นไปไ้

นี้ไ้ ธรรมะของหลวงปู่ดูลย์ไ้ จิตนอก จิตนะ จิตนอก จิตนอก รูปอย่างหยาบ ชันธ์อย่าง
หยาบ ชันธ์อย่างหยาบนี้จิตนอก เพราะจิตเป็นนามธรรม มันถึงเห็นรูปธรรม นี้จิตนอก

ถ้านามธรรมไม่เป็นสัมมาทิฏฐิ มันเป็นนามกิเลส มันจะไม่เห็นรูป มันนอกจิต

จิตนอกเพราะจิตเป็นนามธรรมถึงจิตนอก จิตถึงเห็นชันธ์อย่างหยาบ เวลาพิจารณา เวลา
ทำลายชันธ์อย่างหยาบ ชันธ์อย่างกลาง

หลวงปู่ดูลย์ จิตนอก จิตใน

จิตในนี้ชันธ์อย่างกลาง

จิตถอดนี้ชันธ์อย่างละเอียด

จิตนอก จิตใน จิตถอด

แล้วตอนนี้จิตเห็นจิตนามธรรม ตอนนี้เป็นนามแล้ว สิ่งที่เป็นนามๆ เพราะมันไม่ใช่ชันธ์ ชันธ์
ไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ชันธ์ จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส

จิตเดิมแท้นี้เป็นที่ผ่องใส แล้วผ่องใสอย่างไรวะ แล้วผ่องใสที่ไหน แล้วใครเป็นคนผ่องใส แล้ว
ทำอย่างไร

เวลาฝึกหัดปฏิบัติ เวลาครูบาอาจารย์ธรรมะรื้อถอน รื้อรูปธรรมมาทั้งสิ้น รูปธรรมนี้ทั้งรื้อ ทั้ง
ฝึกหัด ทั้งปฏิบัติ เวลาสมุจเฉตปหาน ชันธ์อย่างหยาบ ชันธ์อย่างกลาง ชันธ์อย่างละเอียด สมุจเฉต
ปหานไ้ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สัตถัพพตปราคาส นีไ้ กามราคะ ปฏิฆะอ่อนลง กามราคะ ปฏิฆะขาด
ไป นีสังโยชน์เบื้องต้น สักโยชน์อย่างหยาบนะ

สังโยชน์อย่างละเอียดนะ เวลาทำลายชันธ์ทั้งหมดแล้ว ชันธ์ไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ชันธ์ รูปราคะ
อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา นามธรรมล้วนๆ นามธรรมทั้งสิ้น

แล้วนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรมได้ทำลายรูปธรรมเข้ามาเป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา จิตนอก จิตใน จิตถอด เหลือแต่จิต เหลือแต่นามธรรม แล้วนามธรรม สิ่งที่เป็นภวาสวะเป็นภพ สิ่งที่เกิดที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เพราะพระอนาคามีไปเกิดบนพรหม ยังเกิดนะ ภวาสวะตัวเกิด

แล้วเกิดอย่างไร

แต่ถ้าเป็นปุถุชนคนหนา นี่ไง จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันเป็นนามธรรม นามธรรมที่กิเลสเต็มหัวใจ นามธรรมที่มีจิตนอก จิตใน จิตถอดหุ้มอยู่ แล้วหุ้มด้วยเรือนยอดของเรือน ๓ หลัง ความโลภ ความโกรธ ความหลง

ความโลภ ความโกรธ ความหลงเป็นลูกสาวของพญามาร ถ้าลูกสาวของพญามาร นี่ชั้นอย่างละเอียด เพราะมันมีปฏิมะ กามราคะ

ปฏิมะ ปฏิมะคือชั้น คือสัญญาใจ คนชอบอย่างไร คนพอใจอย่างไร แล้วยังมีกามฉันทะ กามฉันทะเพราะมันมีมารใจ เพราะกามฉันทะ กามฉันทะเสพตัวเองยังได้เลย

เวลากามฉันทะ กามราคะ ความเป็นจิต ถ้ามันจิตกับชั้นใจ เวลาจิตถอด มันถอด จิตนี้ไม่ใช่รูปธรรม เป็นนามธรรมล้วนๆ แล้วนามธรรมล้วนๆ มันถึง อวิชชาปัจจุया สงุขาร มันถึงเป็นปัจจุयाการใจ มันถึงไม่มีชั้นใจ

ชั้นเป็นกอง หยาบๆ มืออย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด แล้วนามธรรมล้วนๆ นั่นนะจิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส แล้วจิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลสไป

แล้วข้ามอย่างไรวะ แล้วจะเอาอะไรไปข้าม

ธรรมะรื้อถอน รื้อจากวัตถุทั้งหมด วัตถุใครก็รู้ได้โดยเครื่องยนต์กลไกทางโลกถอนได้หมด รื้อได้หมด แต่เจ้าของผู้สุข ผู้ทุกข์ รื้อแล้วถอน รื้อด้วยความถูกต้องชอบธรรม รื้อด้วยความพอใจ รื้อโดยไม่มีการกระทบกระทั่ง การรื้อเพื่อประโยชน์ การรื้อเพื่อเป็นวัฒนธรรมในพระพุทธศาสนา

การเสียสละ การทำคุณงามความดีเป็นเรื่องโลกๆ ทั้งนั้น เวลาฝึกหัดปฏิบัติมันต้องเข้ามาสู่
สัจจะ สู่ความจริง มันถึงเป็นปริยัติ เป็นภาคปฏิบัติ

ปริยัติคือทรงจำธรรมวินัยศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อสติ เพื่อ
ปัญญา เพื่อความรอบรู้ รอบรู้ๆ แล้วจะแก้ไขนามธรรมอย่างไร จะแก้ไขกิเลสต้นเหตุความทะยาน
อยากอย่างไร

แล้วเวลาจะแก้ไข เห็นไหม เราเกิดมาทั้งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาเจริญอีกคนหนึ่ง
เจริญจากหัวใจหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านถึงวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ให้เราฝึกหัด

แล้วถ้าฝึกหัดๆ สิ่งที่เกิดขึ้นมันหายๆ มันก็ดมันขวาง มันขัดมันแย้งไปทั้งนั้นๆ แต่พอจิตใจ
มันเริ่มเข้ารูปเข้ารอยขึ้นมา มันเห็นคุณค่าๆ คุณค่าเพราะเป็นเครื่องอยู่ของใจๆ ใจมีที่อยู่ที่อาศัย
แล้วฝึกหัดปฏิบัติของเราให้มากขึ้น นี่ไง การประพฤติปฏิบัติ

ในทางโลกๆ ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง แล้วเวลาจะฝึกหัดมันทุกข์ยิ่งกว่านั้นอีก
ทุกข์ยิ่งกว่านั้นเพราะอะไร เพราะมันความเพียร ความวิริยะ ความอดุสสาเห ความอดุสสาเหที่จะเข้า
ไปข่มขี่ ที่จะเข้าไปทำลายไอ้พวกลูกหลานของมารให้มันสงบระงับเข้ามา แล้วฝึกหัดปฏิบัติเข้าไป
จนเห็นจิตนอก พิจารณาของมัน รูป รูปธรรม แล้วรูปก็ธรรมโดยสติโดยปัญญา นามธรรม นามที่เป็น
ธรรม

นามเดี๋ยวก็นามกิเลส เพราะจิตมันเสื่อม เพราะสมาธิมันเบาบางลง ก็ฝึกหัดจนเป็นขั้นเป็น
ตอนขึ้นมา จนถึงที่สุด จิตนอก จิตใน จิตถอด

สิ่งที่เป็นรูปธรรมทั้งหมด รูปธรรมกับนามธรรม นามธรรม อิทปปัจจยตานั่นแหละ
ปฏิจาสัมุปบาท ต้องมีฝึกหัดปฏิบัติด้วยความเข้มข้น ฝึกหัดปฏิบัติ

ฉะนั้น ครูบาอาจารย์ที่ฝึกหัดปฏิบัติท่านถึงอยู่องค์เดียวๆ อยู่กับใครไม่ได้ ถึงอยู่กับใครก็ต้อง
แยกออกไป แยกออกไปเพราะเวลาทุกวินาทีทุกอย่างมันเป็นคุณประโยชน์กับจิตดวงนั้น

เพราะจิตดวงนั้นไง เพราะการประพัตติแต่ละขั้นแต่ละตอนเข้ามา ทำลายขั้นธ้อย่างหยาบ
ขั้นธ้อย่างกลาง ขั้นธ้อย่างละเอียดเข้ามาเป็นขั้นเป็นตอน มันลงทุนลงแรงไปมากมายมหาศาล มันรู้
มันเห็นของมันนะ รู้ว่าเราทำมามากน้อยขนาดไหน ถ้าเราไม่ทำมาขนาดนี้ มันไม่ได้ถอดจิตนอก จิต
ใน จิตถอด มันไม่ได้ถอด มันจะไปเห็นนามธรรมได้อย่างไร

ถ้ามันรู้เห็นนามธรรม ถ้ามันจะรู้เห็นนามธรรม มันจะรู้มันจะเห็นนามธรรมด้วยสัมมาทิฐิ
ความถูกต้องชอบธรรม ถ้ามันเห็นนามธรรมโดยความถูกต้องชอบธรรม การขุดคุ้ย การค้นคว้า การ
หา เห็นใหม่

ถ้าการขุดคุ้ย การค้นคว้าไม่มีและไม่เกิดขึ้น มันจะเห็นนามธรรมอย่างนั้นไม่ได้

เวลาถ้ามันจับต้องได้ มันเห็นนามธรรมอันนั้น มันเป็นปัญญาญาณ มันไม่ใช่ขั้นธ

ขั้นธ อารมณ์ความรู้สึกของเธอเป็นวัตถุอันหนึ่ง ขนาดอารมณ์ความรู้สึกเป็นวัตถุนะ
ความรู้สึกนึกคิดนี้เป็นวัตถุ แล้วอันนั้นนะมันไม่ใช่วัตถุ มันเป็นนาม แล้วนามมันจะซึมซับเข้าไปสู่
นามอย่างไร

การซึมซับเข้าไปสู่นามอันนั้นไง นี่ไง ธรรมะรื้อถอน รื้อจากรูปเข้ามา เข้าไปสู่นาม แล้วเข้า
ไปสู่นาม นาม เห็นใหม่ จิตเดิมแท้ จิตเดิมแท้

จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันเป็นนามธรรมเพราะมันจิตวิญญาณ แต่ในปัจจุบันนี้จิต
ได้มาเกิดเป็นมนุษย์นั่งอยู่ที่นี่ มันมีร่างกายกับจิตใจ มันมีร่างกายนี้เป็นรูปธรรม มันมีจิตที่เป็น
นามธรรม

แล้วเวลาฝึกหัดปฏิบัติไปแล้ว อารมณ์ความรู้สึกของเธอก็เป็นรูปอันหนึ่ง แต่ถ้าจิตเป็น
นามธรรมมันเป็นขั้นธ & มันแยกมันแยะได้ อารมณ์ความรู้สึก อารมณ์ทั้งดุ้นไง อารมณ์ที่คอยทิ่ม
คอยตำคนอื่นไง แต่เวลาจิตที่เป็นนามธรรมมันแยกได้ มันแยกได้ในแนวทางพระพุทธศาสนา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรม
เพราะมันมีสัจธรรม ประพัตติปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มันจะรู้มันจะเห็นโดยสัจจะโดยความจริง

โดยข้อเท็จจริง แล้วนามธรรมที่มีกำลัง มีวาสนา มันแยกๆ ขึ้นมา มันตัดขาดเป็นสมุจเฉตปหาน
ขณะจิตเป็นชั้นเป็นตอนเข้ามาจนเข้าไปสู่นามธรรม จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม

แล้วนามธรรมไปจับนามธรรมอย่างไร

หลวงตาพระมหาบัวท่านสอนไว้ การปฏิบัติเริ่มต้นที่ทุกข์ที่ยาก ที่ลำบากที่สุด แล้วยากที่สุด
คือคราวเริ่มต้นกับคราวสุดท้าย

คราวสุดท้าย ครูบาอาจารย์ของเราที่เป็นธรรมทายาทของหลวงปู่มั่น ติดอยู่ทั้งนั้นเลย แล้ว
ครูบาอาจารย์ที่จะฝึกหัดปฏิบัติตรงนี้ได้ มันจะมีอำนาจวาสนามากน้อยแค่ไหน

ถ้ามีอำนาจวาสนานะ มันจะซึ่มมันจะจับ มันจะละเอียดลึกซึ้งขนาดไหน มันเห็นของมัน
แล้วมันจับต้องของมัน มันสะเทือนมากๆ

แค่รู้แค่เห็นนี้ไหวไปหมดเลย แล้วตั้งสติเป็นมหาสติ มหาปัญญา เป็นปัญญาญาณอย่าง
ละเอียดลึกซึ้ง กำหนดเข้าไปสู่สัจจะความจริงอันนั้น พลิกคว่ำคว่ำดิน จบ

อวิชชาปจฺจยา สงฺขารฯ สงฺขารฯ ปจฺจยา วิญญฺญาณํ

ปัจจยาการเป็นวิชชา วิชชาในสัจจะในความจริง จากอวิชชาเป็นวิชชา เป็นความสงบสุข
แล้วถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริง มันจะเข้าต่อกัน มันทำลายกัน ทำลายภวสวะ ทำลายภพ รูปธรรม
ก็จบ นามธรรมก็จบ จบ ธรรมะรื้อถอน รื้อทั้งสิ้น ถอนทั้งทิฏฐิมานะ

เธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง

รื้อถอนทั้งหมดที่เป็นวัตถุ เรื่องโลกๆ

กลับมาถอนอัตตานุทิฏฐิ สิ่งที่เป็นนามธรรมนั้น

สิ่งที่เป็นนามธรรมนั้นได้รื้อได้ถอน ถอนจนหมดสิ้น ถ้าถอนหมดสิ้น หมดไปโดยสัจจะโดย
ความจริง เป็นปัจจัตตัง เป็นสันทิฏฐิโก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีกำมือในเรา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าวางไว้ให้คนที่มีอำนาจวาสนาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติมาให้สมกับสัจจะความจริงใน
พระพุทธศาสนา เอวัง